

Zomertortel Vogel van het Jaar 2009

Aart van der Spoel

De Zomertortel *Streptopelia turtur*, vroeger ook wel Tortelduif of Tortel genoemd, is de vierde Vogel van het Jaar. Vorig jaar stond de Spotvogel in het middelpunt van de belangstelling (zie het artikel in deze *Gors* op pagina 52). Toen hebben we echter alleen naar de verspreiding als broedvogel gekeken. Hoewel de Zomertortel ook een echte zomergast is, zou het interessant zijn dit keer ook eens naar de verspreiding buiten de broedtijd te kijken. Het zou leuk zijn als er, net zoals vroeger, nog eens groepen waargenomen werden.

Helaas zijn groepen vooral bekend uit het verleden, want het gaat vrij slecht met de Zomertortel. In *Vogels van Groningen* (Boekema et al. 1983) wordt een schatting gemaakt van het aantal broedparen. Men kwam toen uit op 250-350 paren. In 1992 wordt in de *Vogelatlas van Groningen* (Van den Brink et al. 1992) van de populatie zelfs een schatting gemaakt van 750 broedparen. Uit de *Atlas van de Nederlandse Broedvogels* (Van Turnhout 2002) komt al een heel wat minder rooskleurig beeld naar voren; een schatting komt uit op zo'n 200 paar. Het is maar zeer de vraag of 200 paar in 2009 nog gehaald zal worden.

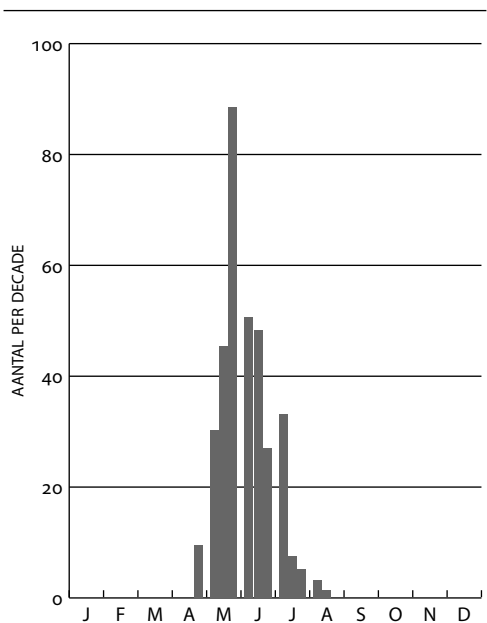
Broedvogel

Zomertortels hebben een voorkeur voor bosjes omgeven door akkerland. Vooral jong bos is favoriet, maar aaneengesloten boscomplexen mijden ze. Ook houden ze van kleinschalig cultuurland met gevarieerd grondgebruik. De grootste dichtheden bevinden zich dan ook in het (zuid)oosten van de provincie. Verder is (of was) het Lauwersmeergebied, inclusief campingbosjes en andere bosjes ten noorden van Zoutkamp,

een goede plek voor Zomertortels. Of dit nog zo is, moet onderzocht worden, want het aantal waarnemingen lijkt ook hier terug te lopen.

Koerende Zomertortels

In figuur 1 staat de activiteit van koerende Zomertortels weergegeven. Egbert Boekema heeft deze waarnemingen door de jaren heen verzameld. Hij is pessimistisch over de ontwikkeling van de Groningse populatie. Hij schrijft: "Het zou mij verbazen als er meer dan 30 territoria uit zouden komen, je ziet de soort per jaar minder worden." Zoals je kunt zien, zijn mei en juni goed om

Figuur 1. De verdeling van koerende Zomertortels. (n=349).

Zomertortel – Sappemeer – 16 augustus 2005

Zomertortels te horen. In de laatste week van mei is de activiteit het grootst. Het doordringende *turrrr-turrrr* is vooral 's ochtends vaak te horen, maar overdag kun je de vogels ook horen.

Vogels buiten het broedseizoen

Buiten het broedseizoen zijn waarneming schaars. In het voorjaar trekken kleine aantallen langs de kust. Behalve de Eemshaven is de Kustweg in de Lauwersmeer hiervoor misschien wel de beste plek.

In het najaar kan de Zomertortel in groepjes op akkers gezien worden. Al deze waarnemingen zijn welkom!

Wat moet je doen

Noteer plaats en datum van elke koerende Zomertortel. Probeer, indien mogelijk, een tweede waarneming te verkrijgen. Een van de waarnemingen zou bij voorkeur tussen de SOVON-datumgrenzen moeten liggen. Dat is tussen 1 mei en 20 juli. Noteer eventuele bijzonderheden.

Geef de gevonden gegevens zo spoedig mogelijk door aan een van de hieronder genoemde adressen. Via het e-mailadres is ook informatie op te vragen. Raadpleeg de kaart en de informatie op de website regelmatig, zodat we later een zo volledig mogelijk beeld kunnen presenteren.

Wat doen wij?

We voeren in een database de gegevens in. We zetten de gegevens op een kaart die online te bekijken is. In de loop van het broedseizoen hopen we een steeds vollediger beeld te krijgen van de verspreiding van de Zomertortel en de aantallen waarin deze soort voorkomt.

Aan het eind van het jaar doen we verslag van onze bevindingen in *De Grauwe Gors* en mogelijk ook op een lezingenavond.

Tot slot

Wij hopen dat zo veel mogelijk mensen aan ons project mee willen doen. Als er vragen zijn, kunnen die gemaild worden naar Vogelvanhetjaar@avifaunagroningen.nl of gericht worden aan Vogel van het Jaar, p/a Van Deyssellaan 1, 9721 WS Groningen.

Literatuur

- Boekema, E.J., P. Glas en J.B. Hulscher 1983. De vogels van de provincie Groningen. Groningen.*
- van den Brink, H., J. Furda, J. van Klinken & K. van Scharenburg 1992. Vogelatlas van Groningen. Groningen.*
- van Turnhout, C. 2002. Zomertortel Streptopelia turtur. pp 266-267 in: SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Leiden.*

Namens de werkgroep Vogel van het Jaar,

Aart van der Spoel